

Nr 564

Av herr Jansson m. fl., om förbättring av de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner.

En uppseendeväckande liten del av de militära utgifterna har tidigare tagits i anspråk för att tillgodose de värnpliktigas ekonomiska, sociala och kulturella behov. Ej heller årets statsverksproposition tar sikte på några förbättringar av de värnpliktigas ekonomiska villkor i samband med att löneförbättringar genomföres för annan inom försvaret sysselsatt personal.

Det kan inte anses rimligt att tvinga den värnpliktiga ungdomen att bringa så stora personliga ekonomiska offer och vidmakthålla den orimligt stora klyfta i fråga om standard som råder mellan civil och militär tjänst. Den njudda behandlingen av de värnpliktiga och deras familjer står inte i samklang med de socialpolitiska målsättningar som utformats av statsmakterna.

Starka skäl talar för att de värnpliktigas ekonomiska och sociala villkor utan dröjsmål förbättras. Detta bör främst ske genom att daglönen och familjepenningen höjs och att nuvarande bestämmelser för bostadsbidraget ges en mindre rigorös utformning. Vid bedömningen av de värnpliktigas ekonomiska omständigheter bör man ha i minnet att äktenskap ingås vid allt tidigare ålder och att den tid som ligger mellan avslutad skolgång och familjebildning är för kort för att möjliggöra någon form av personligt sparande som kan underlätta en gynnsam ekonomisk start för den unga familjen.

Det olyckliga i den stora klyfta som finns mellan civil och militär standard när det gäller de värnpliktiga synes efter hand ha uppmärksammats även av den högre militärledningen. Redan i 1966 års försvarshuvudtitel refererades ÖB:s syn på dessa frågor på följande sätt:

Beträffande arbets- och tjänstgöringsmiljön framhåller överbefälhavaren, att de värnpliktiga inte bör utsättas för avvikelser från den normala civila standarden i vidare mån än som motiveras av klara tjänsteskal och att standarden för de anställda inom försvaret måste anpassas till den som råder för anställda inom allmän och enskild tjänst.

En blygsam förbättring i fråga om de värnpliktigas ekonomiska förmåner har ägt rum. Vissa förslag till förbättringar framlades i 1960 års värnpliktsutredning. Emellertid avses att de förbättringar den föreslår skall träda i kraft först 1972—1973.

Då de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner genom prisutvecklingen genomgått en påtaglig försämring, synes det motionärerna angeläget att daglönen utan onödigt dröjsmål höjs till åtta kronor, vartill lägges ett utryckningsbidrag beräknat till två kronor per tjänstgöringsdag.

Familjepenningen är likaså, mot bakgrunden av de ständigt stegrade levnadskostnaderna, orimligt låg. En höjning av familjepenningen till 15 kronor per dag vore en rimlig åtgärd. För annan familjemedlem, exempelvis barn, bör bidrag utgå med 10 kronor per dag.

Vidare bör de nuvarande reglerna för familjebidraget med s. k. normerad behovsprövning omprövas. Bl. a. bör barnbidragsbehovet inte avgöras utifrån huruvida den inkallades hustru har förvärvsarbete eller inte, då barnkostnaderna kan anses vara desamma antingen fadern är i civil eller militär tjänst. Om hustrun under makens inkallelse har eller tar förvärvsarbete tillkommer ofta extra kostnader, bl. a. för barntillsyn.

För bostadsbidrag tillämpas såväl normerad som fri behovsprövning. Bestämmelsen att den fria behovsprövningen ej får leda till ett bättre bidragsresultat än om normerad behovsprövning tillämpats pressar den bidragsbeviljande instansen att söka åstadkomma lägsta möjliga bidrag. Bostadsbidraget bör täcka hela hyresbeloppet för den inkallades familj.

Värnpliktigs rätt till ett ökat antal fria resor i samband med övningsuppehåll eller annan tjänstledighet under tjänstgöringsperioden bör ökas. Med hänsyn till att ett allt större antal ungdomar bildat familj före värnplikten bör frågan om vidgad rätt till fria hemresor prövas. Eftersom ett stort antal värnpliktiga numera förfogar över egen bil bör frågan tas under övervägande om införande av viss bilersättning i sådana fall, där man utnyttjar den egna bilen i stället för att utnyttja de trafikmedel till vilka militärbiljett eljest skulle erhållits. Emellertid bör utnyttjandet av allmänna trafikmedel gynnas, med tanke på att av det antal olyckor som drabbat värnpliktiga ungdomar de flesta inträffat under resor vid permission.

I särskild motion göres hemställan om höjning av familjepenningen och bostadsbidraget.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner

att dagpenningen för värnpliktig höjes till åtta kronor och att dessutom två kronor per dag avsättes till utryckningspremie; samt

att antalet fria resor fördubblas och att möjligheten till viss bilersättning prövas; dock så att utnyttjandet av allmänna trafikmedel gynnas.

Stockholm i januari 1968

Axel Jansson (vpk)

Henning Nilsson (vpk) C.-H. Hermansson (vpk) Gustav Lorentzon (vpk)

i Gävle

Erik Karlsson (vpk) Gunvor Ryding (vpk) Eivor Marklund (vpk)

i Huddinge